

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 445/2024-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Dentons Europe CS LLP, organizačnou zložkou, Bottova 2A, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresného súdu Bratislava I) v konaní vedenom pod sp. zn. B1-22C/56/2021 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresného súdu Bratislava I) v konaní vedenom pod sp. zn. B1-22C/56/2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. B1-22C/56/2021 konať bez zbytočných prietahov.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **1 500 eur**, ktoré **j e** mu Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 1. júla 2024, prijatou na ďalšie konanie v celom rozsahu uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 445/2024-14 z 24. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva

na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v súdnom konaní o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv. Navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznal mu primerané finančné zadostučinenie 15 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Sťažovateľ sa v napadnutom konaní žalobou doručenou súdu 14. októbra 2021 domáhal voči vtedajšiemu predsedovi parlamentu Borisovi Kolárovi (ďalej len „žalovaný“) ochrany osobnosti a náhrady nemajetkovej ujmy, ktorý sa mal na tlačovej konferencii 17. septembra 2021 vyjadrovať k sťažovateľovi spôsobom zasahujúcim do jeho osobnostných práv tým, že ho a jeho kolegov z národnej kriminálnej agentúry označil slovným spojením „čurillovská mafia“. Z chronologického prehľadu úkonov v súdnom konaní vyplýva, že postup súdu po podaní žaloby prebiehal v priebehu prvej štvrtiny roka 2022 v písomnej (prípravnej) fáze doručovaním žaloby a vyjadrení postupom podľa § 167 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Po predĺžení lehoty na podanie dupliky na základe žiadosti žalovaného v apríli 2022 a po urgovaní konania a žiadosti o nariadenie pojednávania sťažovateľom v októbri 2022, na ktorú súd nereagoval, sa sťažovateľ vo februári 2024 sťažoval na prieťahy v konaní, ktoré boli vo vyjadrení podpredsedu súdu aj konštatované. Súd napokon vo februári 2024 nariadil termín pojednávania na 31. máj 2024, ktorý bol krátko na to zrušený z dôvodu preloženia zákonnej sudkyne na iný súd. V júni 2024 bol jeho spis náhodným generovaním pridelený novej sudkyňi.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ podal po zrušení nariadeného pojednávania a po pridelení spisu novej sudkyňi ústavnú sťažnosť, ktorou namieta zbytočné prieťahy v konaní na súde prvej inštancie. V ústavnej sťažnosti systematicky a zrozumiteľne uvádza, v čom spočíva naplnenie predpokladov prípustnosti ústavnej sťažnosti a v čom vidí splnenie predpokladov na vyslovenie porušenia práva na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov, poukazujúc na judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva.

4. Sťažovateľ poukazuje na jednotlivé skutočnosti, ktoré sú rozhodné pre posúdenie prieťahov:

4.1. K právnej a faktickej zložitosti uvádza, že ochranu osobnosti nemožno považovať za vec mimoriadnej zložitosti, o to viac, ak žaloba obsahuje komplexný opis skutkového stavu a náležité právne posúdenie.

4.2. Vo vzťahu k správaniu sťažovateľa je toho názoru, že sa nedopustil žiadneho konania ani nekonania, ktoré by prispelo k namietaným prieťahom v konaní.

4.3. K postupu samotného súdu poukazuje na dlhé obdobia nečinnosti medzi jednotlivými procesnými úkonmi, neakceptovateľné zdržovanie konania a čakanie na dupliku povinného, určenie termínu pojednávania po viac ako dvoch rokoch a štyroch mesiacoch po podaní žaloby (až po podaní sťažnosti na prieťahy) a zrušenie termínu pojednávania z dôvodu presunu zákonnej sudkyne na iný súd, aj keď v čase pôvodne nariadeného termínu pojednávania bola zákonná sudkyňa stále sudkyňou mestského súdu.

4.4. Vo vzťahu k významu predmetu sporu pre sťažovateľa ako dlhoročného vyšetrovateľa (policajta), ktorý celý svoj profesionálny život oddal boju s organizovaným zločinom, poukazuje na difamačné výroky žalovaného o označení sťažovateľa ako mafiána, navyše v pozícii predsedu parlamentu, čo spôsobilo rýchle šírenie týchto výrokov, ktoré si prevzalo množstvo médií a iných

verejne činných osôb. Intenzita spôsobenej ujmy na právach sťažovateľa a konkrétne okolnosti tohto prípadu majú tiež vplyv na určenie výšky finančného zadosťučinenia.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

5. Na výzvu ústavného súdu predsedníčka mestského súdu podaním sp. zn. 1SprV/610/2024 doručeným ústavnému súdu 10. septembra 2024 uviedla, že ústavnú sťažnosť považuje za neopodstatnenú, keďže zákonná sudkyňa po naštudovaní spisu 13. augusta 2024 nariadila termín pojednávania na 23. október 2024, z čoho vyplýva, že minimálne bod II navrhovaného petitu je nedôvodný. Navrhované finančné zadosťučinenie považuje s ohľadom na ujmu, ktorú mohol sťažovateľ pociťovať, ako aj na ostatné dôvody uvedené vo vyjadrení, za neprimerané vysoké. Vyriešeniu situácie vzniknutej v predchádzajúcom období nepomohla ani súdna reforma, na základe ktorej boli spisy prerozdelené medzi nedostatočný počet sudcov. Predsedníčka mestského súdu poukazuje tiež na nedostatočné personálne zabezpečenie súdu a zdôrazňuje, že nie je reálne možné vybaviť všetky reštančné spisy v lehote, ktorá by nezasiahla do práva účastníkov na spravodlivý proces. V závere dodáva, že podľa jej názoru od pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

6. K veci sa vyjadrila aj zákonná sudkyňa, ktorá po stručnej chronológii konania uviedla, že v danej veci sa zákonnou sudkyňou stala od 5. júna 2024. Po oboznámení sa s vecou nariadila pojednávanie, v predmetnom spore bude pokračovať a vo veci rozhodne.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa dohovoru, a to najmä v dôsledku neprimerane dlhých období nečinnosti a neuskutočnenia ani jedného pojednávania po takmer troch rokoch od podania žaloby.

8. Ústavný súd štandardne skúma porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

9. V prvom rade ústavný súd považuje za potrebné poukázať na to, že predmetom napadnutého konania je ochrana osobnosti a s tým súvisiaca náhrada nemajetkovej ujmy, t. j. vec, ktorej povaha si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (m. m. I. ÚS 19/00, I. ÚS 142/03, II. ÚS 71/2016, II. ÚS 871/2016, I. ÚS 132/2020). Podľa všeobecnej zásady uznávanej aj v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva sa primeraná lehota na konanie o ochrane osobnosti v dôsledku mimoriadne citel'ného možného zásahu do sféry osobnostných práv a slobôd musí posudzovať prísnejšie ako v štandardných veciach (m. m. II. ÚS 32/03, II. ÚS 209/2012).

10. Spory o ochranu osobnosti tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, preto ústavný súd napadnuté konanie nepovažuje za právne zložité, pričom ani po skutkovej stránke

sa vec sťažovateľa nejaví ako mimoriadne náročná. V správaní sťažovateľa neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by vplývali na dĺžku konania.

11. Výrazný podiel na nepriaznivom stave vybavovania dotknutej veci má mestský súd.

12. Z chronológie úkonov v napadnutom konaní vyplýva, že postup súdu bezprostredne po začatí konania v jeho písomnej fáze podľa § 167 CSP bol pomerne plynulý. Prielom do načatej plynulosti v konaní nastal potom, keď súd vyhovel žiadosti žalovaného na predĺženie lehoty na vyjadrenie sa k vyjadreniu sťažovateľa (1. apríl 2022). Po dlhotrvajúcej odmlke sa súd pripomenul nariadením pojednávania 21. februára 2024 (na 31. máj 2024), ktoré však bolo následne zrušené upovedomením zo 17. mája 2024. Ďalšie pojednávanie bolo nariadené 19. augusta 2024 na 23. október 2024.

13. Z uvedeného vyplýva, že postup mestského súdu v predmetnom konaní bol poznačený dlhodobou a zjavne bezdôvodnou nečinnosťou v trvaní takmer dvoch rokov [od predĺženia lehoty na vyjadrenie (1. apríla 2022) do nariadenia prvého (neskôr zrušeného) pojednávania (21. februára 2024)]. V načrtnutom časovom intervale mestský súd nevykonal žiadny relevantný úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ počas napadnutého konania nachádza. Ďalším nemenej dôležitým zistením ústavného súdu je to, že od podania žaloby (14. októbra 2021) sa dosiaľ neuskutočnilo žiadne pojednávanie pre účely prejednávania veci samej.

14. Po oboznámení sa s doterajším priebehom napadnutého konania ústavný súd konštatuje, že v ňom v dôsledku neodôvodnenej nečinnosti mestského súdu došlo k zbytočným priet'ahom vyúsťujúcim do stavu, v ktorom mestský súd dosiaľ ani raz neprejednal žalobcom uplatnený nárok, a teda doteraz neposkytol súdnu ochranu subjektívnemu právu sťažovateľa, ktorého porušenie v žalobe tvrdil. Ústavný súd je toho názoru, že aj napriek už deklarovanej citlivosti predmetu namietaného konania postup mestského súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu v čl. 17 CSP (resp. § 157 ods. 1 CSP), t. j. aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Ústavný súd uznáva, že doterajšiu dĺžku napadnutého konania v trvaní približne troch rokov ku dňu rozhodovania ústavného súdu (resp. v trvaní približne dvoch rokov a deviatich mesiacov ku dňu podania ústavnej sťažnosti, pozn.) nie je možné bez všetkého označiť ako neprimeranú, avšak vzhľadom na osobitný charakter napadnutého konania a na neprimerane dlhé obdobie nečinnosti bez uskutočnenia pojednávania nepovažuje postup mestského súdu za ústavnoprávne akceptovateľný. Ústavný súd dodáva, že ani systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za priet'ahy (II. ÚS 481/2017, III. ÚS 204/2021).

15. Na základe uvedeného ústavný súd uzatvára, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní boli spôsobené zbytočné priet'ahy, čím došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výrokovej časti nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

16. Do dnešného dňa nebolo napadnuté konanie skončené a ani z vyjadrenia súdu nevyplývali priaznivé vyhliadky, čo sa týka vybavenia veci. Z týchto dôvodov a v záujme efektívnosti ochrany poskytnutej sťažovateľovi ústavný súd v nadväznosti na zistenie porušenia jeho základného práva

podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) prikázal mestskému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy konať bez zbytočných prieťahov, a odstrániť tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci nachádza (bod 2 výroku tohto nálezu).

17. Sťažovateľ sa domáhal aj primeraného finančného zadostučinenia vo výške 15 000 eur. Cieľom tohto inštitútu je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04). Berúc do úvahy okolnosti prípadu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznal priznané primerané finančné zadostučinenie 1 500 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Na druhej strane už samotné deklarovanie porušenia uplatnených práv, ako aj náhrada trov konania implicitne zahrňujú aj satisfakčný prvok. Ústavný súd súčasne v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nevyhovел tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ žiadal priznať finančné zadostučinenie nad sumu priznanú ústavným súdom, t. j. nad sumu 1 500 eur (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

18. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 856,75 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

19. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu a vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľovi, ktorého právny zástupca je platiteľom dane z pridanej hodnoty, vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti), čo predstavuje celkom sumu 856,75 eur.

20. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu